

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Č. j.: MSMT-35912/2012-412

Příloha č. 6

výzvy k předkládání žádostí o finanční podporu z OP VK
Oblast podpory 1.2 Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními
vzdělávacími potřebami

Metodický výklad výzvy č. 43

Cíl oblasti podpory 1.2

Všechny předkládané projekty a realizované klíčové aktivity musí směřovat k naplnění cíle oblasti podpory 1.2 Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je *Zlepšení rovných příležitostí dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.*

Výzva je vyhlášována v souladu s Národním akčním plánem inkluzivního vzdělávání (dále „NAPIV“) schváleným vládou Usnesením č. 206 ze dne 15. března 2010, ve kterém je vymezen jako hlavní cíl: „*zvýšit míru inkluzivního pojetí vzdělávání v českém vzdělávacím systému. Konečným cílem je pak působit preventivně proti sociální exkluzi jednotlivců i celých sociálních skupin a přispět k úspěšné integraci jedinců s postižením či znevýhodněním do společenských, politických a ekonomických aktivit občanské společnosti. Úkoly a opatření NAPIV svými dopady překračují rámec školství jako takového a jsou významným příspěvkem k rozvoji lidských zdrojů v České republice.*“

Další vládní dokument Strategie boje proti sociálnímu vyloučení v letech 2011-2015 mezi hlavními body z tématu vzdělávání uvádí: „*Opatření z oblasti vzdělávání směřují k posilování existujících nástrojů inkluzivního vzdělávání a k zajištění toho, aby se zmenšil počet dětí ze sociálně vyloučených lokalit, které jsou vzdělávány v praktických školách mimo hlavní vzdělávací proud. Návrhy Strategie směřují také k podpoře předškolního vzdělávání těchto dětí.*“

Výzva pro oblast podpory 1.2 je zaměřena na problematiku inkluzivního vzdělávání, přičemž projekty musí mít nadregionální charakter a musí řešit problematiku systémově v souladu s výše uvedenými strategickými cíli a záměry.

Podporované aktivity

Podporované aktivity oblasti podpory 1.2 OP VK se zaměřují především na podporu inkluze v oblasti předškolního vzdělávání a na podporu realizace pro-inkluzivních opatření.

V rámci této výzvy bude možné financovat následující aktivity:

Aktivita A Podpora inkluze v oblasti předškolního vzdělávání:

Jejím cílem je vytvoření takového prostředí, které umožní lépe začleňovat a následně cíleně podporovat děti se SVP v předškolním vzdělávání. Očekávaným dopadem je zvýšený počet dětí ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí a dětí zdravotně postižených a znevýhodněných absolvujících předškolní vzdělávání v MŠ (dalších formách předškolního vzdělávání) a současně zvýšení dovedností pedagogických pracovníků při začleňování těchto žáků. Současně je cílem celkové pozvednutí úrovně vzdělávání v MŠ.

Aktivita B Podpora inkluze:

K problematice inkluze je v NAPIV rovněž uvedeno, že: „*O inkluzivitě českého školského systému jako celku i přístupnosti jednotlivých škol k žákům ze znevýhodněných skupin se doposud převážně jen hovořilo, ale realita zůstává v drtivé většině nezměněná.... Stávající vzdělávací model, který jen pozvolna přijímá pro-inkluzivní opatření, však trpí závažnými organizačními, legislativními, personálními, ale i didakticko-metodickými nedostatky.*“ Cílem aktivity B je podpora realizace obecně inkluzivních opatření, které zlepší začleňování dětí a žáků se SVP od mateřských až po střední školy. Bez vzniku níže uvedených nástrojů je obtížné realizovat proinkluzivní změny v českém školství.

Aktivita C Zpracování studií proveditelnosti:

Tato aktivita reaguje na fakt, že pro děti se SVP (nejen pro ně) jsou místa v MŠ nedostupná. Přitom předškolní výchova je dle odborníků nejefektivnější investicí do vzdělávací kariéry (uplatnění na trhu práce) každého člověka. Potvrzují to i studie Světové banky a NERV (Rámec strategie konkurenceschopnosti, editor M. Mejstřík, Kapitola 3). Cílem této aktivity je získat přehled o výši finančních nákladů a podobě legislativních změn nutných ke zvýšení absorpční kapacity MŠ.

Schéma aktivit výzvy:

A. Podpora inkluze v oblasti předškolního vzdělávání

1. DVPP:
 - a. kompetence pro práci s dětmi se SVP;
 - b. diferencované styly vzdělávání.
2. Podpora úzké spolupráce školy s poskytovateli sociálně-aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, (pilotně ověřit programy zaměřené na kooperaci školních a sociálních služeb). Provázanost předškolního vzdělávání s programy rané (včasné) péče.
3. Podpora dalších modelů předškolního vzdělávání (dětské kluby, nízkoprahová centra atd.)

4. Závěrečná konference (bude obsahovat i workshop: práce učitelů s CS)

Ad. 1

Vzdělávání pedagogických pracovníků

- Zlepšení práce s osobností dítěte;
- Podpora dětí při osvojování elementárních poznatků o znakových systémech a základů práce s informacemi, včetně jazykové přípravy dětí z jazykově odlišného prostředí;
- Rozvoj tvořivosti dětí (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření);
- Rozvoj schopností a dovedností vyjadřování pocitů, dojmů a prožitků (včetně řečových schopností) u dětí;
- Rozvoj dovedností, které předcházejí čtení a psaní – grafomotorika, které mají za cíl prevenci výukových obtíží na základní škole, včetně zmírnění kognitivního deficitu dětí se SVP.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků umožní diferenciaci práce s dětmi v rámci běžného vzdělávání v MŠ. Prospěch z jejich aplikace bude na straně všech (dětí se SVP, běžní žáci, nadaní žáci, pedagogičtí pracovníci). To znamená řešení win-win. Záměrem je předat jim tyto dovednosti prostřednictvím komplexních metodik (např. Začít spolu, metoda Feuerstein, metoda Grunnlaget apod.).

E-learningové kurzy mohou být pouze doplněním vzdělávání (školení a workshopů).

Doplňková aktivita:

Vzdělávání pracovníků Orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále „OSPOD“)

- Metodická podpora při identifikaci dětí ohrožených školní neúspěšností, spolupráce se školou.

Ad. 2

- Zapojení sociálního pedagoga nebo sociálního pracovníka při začleňování dětí se SVP do MŠ.
- Zapojení asistenta pedagoga při začleňování dětí se SVP do MŠ.
- Aktivity směřem k rodinám dětí se sociálním znevýhodněním, motivace rodičů, aby posílali své děti do mateřských škol.
- Sociálně-pedagogická činnost v rodinách dětí předškolního věku – aktivity, které zapojí rodiče a děti se sociálním znevýhodněním do činnosti mateřských škol, zejména prostřednictvím aktivit přímo v MŠ (aktivity směřující k vyrovnání nedostatků v kognitivních funkcích a směřující k instrumentálnímu obohacování, jazyková příprava).
- Podpora rodičům při vyřízení administrativních náležitostí k přihlášení dítěte do MŠ.
- Spolupráce MŠ se ZŠ při přípravě přechodu dětí se sociálním znevýhodněním z MŠ do základní školy.
- Programy zaměřené na prevenci školní neúspěšnosti sociálně znevýhodněných dětí – včasné vyhledávání ohrožených dětí ve spolupráci s OSPOD, pediatriy a dalšími odborníky – vytváření spolupracujících týmů za účelem efektivního řešení jednotlivých kauz, programy vedoucí k zapojování sociálně znevýhodněných dětí do institucionalizovaného předškolního vzdělávání.

- Programy vedoucí ke zvyšování kompetencí rodičů v oblasti vzdělávání jejich dětí.
- Programy vedoucí k propojování vzdělávací a sociální politiky na lokální úrovni s cílem zajistit koncepční přístup k řešení vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí.
- Povinným výstupem těchto aktivit je vytvoření metodiky (včetně příkladů dobré praxe) spolupráce škol a sociálně-aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi.

Ad. 3

- Rozšíření sítě nízkoprahových institucí, zaměřených na předškolní vzdělávání.
- Programy vedoucí k potlačování segregovaného předškolního vzdělávání – podpora plánovacích procesů na lokální úrovni.
- Zřizování nízkoprahových předškolních klubů zaměřených na vzdělávání a přípravu dětí na vstup do ZŠ – dětí, které z důvodu svého handicapu, přeplněnosti mateřských škol, nedostatku finančních prostředků, či nesplnění kritérií pro přijetí do MŠ nenavštěvují žádné institucionalizované předškolní vzdělávání.
- Inicivace a podpora plánovacích procesů na lokální úrovni v oblasti vzdělávání, které jsou založeny na inkluzivních principech, podpora spolupráce školských a sociálních institucí.
- V rámci této dílčí aktivity musí vzniknout metodika práce v nízkoprahových zařízeních (včetně příkladů dobré praxe). Metodika musí být v souladu s RVP PV¹.

V rámci projektu musí být realizovány všechny podaktivity (1 – 4). Žadatel si může v této oblasti podat jeden projekt.

V rámci tohoto projektu je v odůvodněných případech možná úhrada nákladů spojených s účastí cílové skupiny v projektu (doprava, stravné apod.)

B. Podpora inkluze

1. Katalog podpůrných a vyrovnávacích opatření pro žáky se sociálním a zdravotním znevýhodněním.
2. Asistenti pedagoga:
 - a. Systém vzdělávání AP;
 - b. Standardy práce AP;
 - c. Návrh systému financování AP;
 - d. Metodika práce AP (včetně spolupráce pedagoga a AP).
3. DVPP:
 - a. kompetence pro práci s dětmi se SVP;
 - b. diferencované styly vzdělávání.

Ad. 1

Cílem je vznik katalogu podpůrných a vyrovnávacích opatření pro děti a žáky sociálně znevýhodněné v MŠ, ZŠ a SŠ. V rámci katalogu bude stanovena míra podpory (mírná,

¹ Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání.

zvýšená, intenzivní, mimořádná – viz Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 – 2015 opatření č. 4.5.1.2) a k ní přiřazena konkrétní podpůrná a vyrovnávací opatření.

Ad. 2

Cílem je standardizovat činnosti asistentů pedagoga, diferencovat ji dle vzdělání asistenta, zajistit metodické vedení asistentů a dostatečné vzdělávání pro stávající i budoucí asistenty.

V rámci projektu:

- vzniknou standardy práce asistenta pedagoga;
- vznikne komplexní metodika výkonu činností asistenta pedagoga;
- dojde k provázání míry odbornosti realizované práce a dosaženého vzdělání s platovým zařazením, bude předložen návrh začlenění nově definované činnosti a zařazení do platových tříd AP do katalogu prací;
- bude navržen subjekt (síť) metodického vedení AP ve spolupráci s odbornými pracovišti pedagogických VŠ pokrývající efektivně území ČR, přičemž bude návrh pilotně ověřen;
- bude vyčíslena finanční náročnost dalšího vzdělávání AP ve všech úrovních odbornosti;
- vznikne komplexní návrh systému financování AP.

Ad. 3

Cílem je změna postoje učitele – učitel vnímá potřebnost diverzifikovat podmínky k učení, je motivován pomoci každému žáku (bez výhrad) k jeho individuálnímu pokroku a úspěchu v učení.

Vzdělání pedagogických pracovníků:

- v práci s vyrovnávacími a podpůrnými opatřeními;
- ve specifikách práce s žáky se SVP;
- v podpoře začleňování žáků se SVP do vzdělávání a ve tvorbě inkluzivního prostředí ve školách;
- ve spolupráci pedagoga a AP;
- v kompetenci pedagogů – komunikace s rodiči, řešení problémů apod.;
- ve vzdělávání zaměřeném na individualizaci výuky dle vzdělávacích potřeb žáků, součástí budou i moderní kooperativní vzdělávací metody (interaktivní metody výuky, které vyžadují aktivní zapojení žáků a jejich spolupráci).

Povinným výstupem jsou akreditované kurzy DVPP.

Doplňková aktivita:

- Vzdělávání pedagogických pracovníků v práci s dynamikou skupiny, rozvíjení důvěry, zdravých interakcí a mezilidských vztahů ve škole (nastolení, přijímání a dodržování pravidel třídy atd.).
- Vzdělávání pedagogických pracovníků v moderních metodách hodnocení a sebehodnocení žáků,

V rámci projektu musí být realizovány všechny podaktivity (1 – 3). Žadatel si může v této oblasti podat jeden projekt.

Veškeré aktivity musí být v souladu s cílem oblasti podpory 1.2, s cílem této výzvy, záměrem projektu a musí být zaměřeny na cílové skupiny.

Veškeré metodiky vzniklé v projektech (aktivity A a B) musí mít odborný oponentní posudek.

C. Zpracování studií proveditelnosti:

1. Vznik studie proveditelnosti – zavedení povinného posledního roku předškolního vzdělávání před zahájením školní docházky.
2. Vznik studie proveditelnosti – „nárokovosti“ předškolního vzdělávání pro všechny děti.
3. Vznik studie proveditelnosti – zavedení povinného předškolního vzdělávání pro děti z rodin ohrožených sociální exkluzí a sociálně patologickými jevy v případě identifikace ohrožení školní úspěšnosti dítěte Orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).
4. Vznik studie proveditelnosti – zavedení pozice sociálního pedagoga do škol (nutné legislativní změny, vytipování škol pro realizaci této pozice, vyčíslení nákladů atd.).

Cílem studií je zjistit finanční náklady na zásadní zlepšení/zpřístupnění docházky dětí se SVP do mateřské školy, v případě 4. i základních a středních škol Dále jde o posouzení právních norem a případné návrhy jejich úprav. Studie musí obsahovat závěry a z nich plynoucí návrhy konkrétních opatření.

Žadatel si může v této oblasti podat jeden projekt.

Cílové skupiny

Pro tuto výzvu jsou vybrány následující cílové skupiny:

- děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami od 3 let (např. z mateřských škol a přípravných tříd základních škol);
- děti (do 18 let), které předčasně opustily systém počátečního vzdělávání;
- žáci základních a středních škol se speciálními vzdělávacími potřebami a ti žáci, kteří jsou ohroženi předčasným odchodem ze vzdělávání;
- děti a žáci, pokud jsou aktivity realizovaného projektu zaměřeny na vytváření inkluzivního prostředí ve škole, školském zařízení pro zájmové vzdělávání a organizacích působících v oblasti volného času dětí a mládeže;
- rodiče dětí a žáků;
- pracovníci škol a školských zařízení;
- vedoucí pracovníci škol a školských zařízení;
- pracovníci a dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti volného času a zájmového vzdělávání dětí a mládeže.

Jiné cílové skupiny nemohou být v rámci jednotlivých aktivit vykazovány jako podpořené osoby.

Oprávnění předkladatelé

- vysoké školy podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů;
- právnické osoby působící ve vzdělávání a kariérovém poradenství;
- ústřední orgány státní správy;
- nestátní neziskové organizace (založené nebo zřízené podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (obecně prospěšné společnosti), zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech), ve znění pozdějších předpisů.